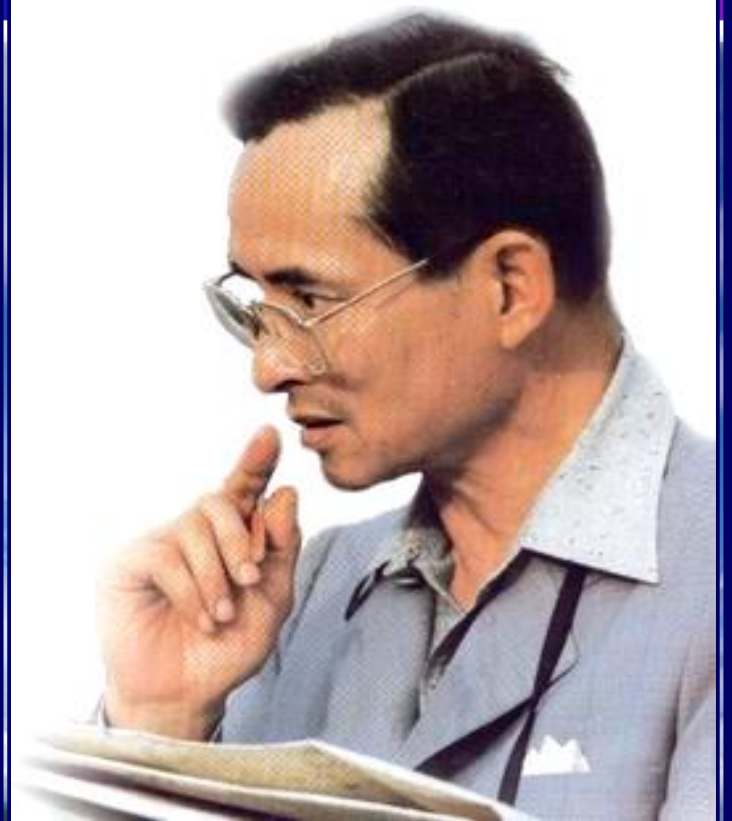

เศรษฐกิจพอเพียง

แสงเทียนส่องทางชีวิต
สู่ความสุข...สงบที่ยั่งยืน

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ
วิถีไทย ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้พระราชทาน
เพื่อชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนของ
ประชาชนทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพมาโดยตลอดนานกว่า
๓๐ ปี ตั้งแต่ปี ๒๕๑๗ เป็นต้นมา ให้ดำเนินไปบน **ทางสาย
กลาง** มุ่งให้ความสำคัญกับการสร้างพื้นฐาน **ความพอมี
พอกิน พอใช้** ของประชาชนเป็นเบื้องต้นก่อน แล้วจึง
พัฒนา ในลำดับขั้นที่สูงต่อไป

“.....การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้ พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้าง ค่อยเสริม ความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่ จะทุ่มเทสร้างความเจริญ ยกเศรษฐกิจขึ้นให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติ การสัมพันธ์กับสถานะของประเทศและของ ประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด....”

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษา จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๓

เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตัวเองได้ให้ความพอเพียงกับตัวเอง อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอมีพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จำแนกได้เป็นองค์ประกอบ 5 ส่วน คือ

1. กรอบแนวคิด → เป็นปรัชญาชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยพื้นฐานวิถีชีวิตของสังคมไทย
2. คุณลักษณะ → นำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ เน้นทางสายกลาง
3. คำนิยาม → **ความพอเพียง** มี 3 องค์ประกอบพร้อมกัน คือ
 - 1) ความพอประมาณ → ความพอดี ที่ไม่น้อยไป ไม่มากไป
 - 2) ความมีเหตุผล → ตัดสินใจ มีเหตุผล อธิบายได้
 - 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว → เตรียมตัวให้พร้อม กับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
4. เงื่อนไข → 1) เงื่อนไขความรู้ 2) เงื่อนไขคุณธรรม
5. แนวทางปฏิบัติ → ประยุกต์ให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

แนวทางการวิเคราะห์ความพอเพียง

สัปปุริสธรรม ๗

๑. รู้เหตุ

๒. รู้ผล

๓. รู้ตน

๔. รู้ประมาณ

๕. รู้กาล

๖. รู้บุคคล

๗. รู้ชุมชน

ความมีเหตุผล

ความพอประมาณ

มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

หลักการพึ่งตนเอง ยึดหลัก เส้นทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา)
ในการดำรงชีวิตให้สามารถพึ่งตนเองได้ 5 ประการ คือ

T	ด้านเทคโนโลยี	รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) / พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน / ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก
E	ด้านเศรษฐกิจ	เดิมมุ่งเพิ่มรายได้ แต่ ไม่ลดรายจ่าย กลับทิศทางใหม่ มุ่ง ลดรายจ่าย โดยยึดหลัก <u>พออยู่</u> <u>พอกิน</u> <u>พอใช้</u> และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง
R	ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดและรอบคอบ / เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด / ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด
M	ด้านจิตใจ	มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ / มีจิตสำนึกที่ดี / เอื้ออาทร ประณีประนอม / นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก
S	ด้านสังคม	ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน / รู้รักสามัคคี / สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

การพึ่งตนเอง

หลักการพึ่งตนเอง

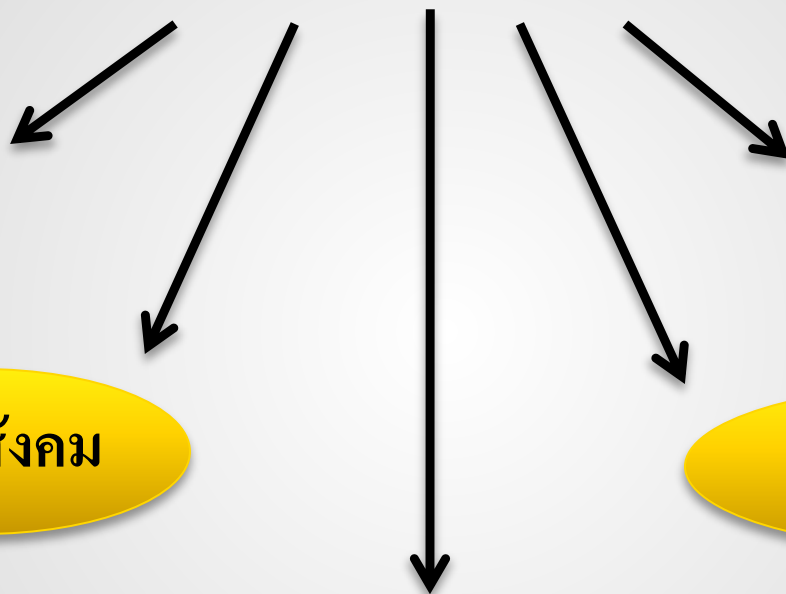
ด้านจิตใจ

ด้านเศรษฐกิจ

ด้านสังคม

ด้านเทคโนโลยี

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นที่พักพิงของตนเอง มีจิตใจเข้มแข็ง มีจิตสำนึกที่ดี
สร้างสรรค์ให้ตนเองและชาติโดยรวม มีจิตใจเอื้ออาทร ประณีประนอม ซื่อสัตย์
สุจริต เห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็น
เครือข่ายชุมชนที่แข็งแกร่งเป็นอิสระ

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด
พร้อมทั้งการเพิ่มมูลค่า โดยยึดหลักการของความยั่งยืน และเกิดประโยชน์สูงสุด

ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็วเทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่มีทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะบนพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการของสภาพแวดล้อม ภูมิประเทศ สังคมไทย และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มี การมุ่ง ที่การลดรายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ ก็จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็น สำคัญ และยึดหลักพออยู่พอกินพอใช้และสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง ในระดับเบื้องต้น

เป้าหมายเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
มีเป้าหมายและจุดมุ่งหมายร่วม
ที่สำคัญ คือ มุ่งสร้างความสมดุล
ของกระบวนการพัฒนาทุกมิติที่
มี “คน” เป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งสู่
“ความสุข”

พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ที่พระราชทานแก่เอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ไทย
ณ ศาลาดุสิตดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ สรุปความว่า “ความสุข
ที่มี คือ ความพอเพียง ถ้าคนมีความพอเพียง คนก็มี
ความสุข เราก็มีความสุข ถ้าคนที่อยากได้โน้นอยากได้นี้
มาก เราเห็นแล้วมันไม่เพียงพอ เราไม่มีความสุข
ความสุขของคนแสดงออกมาด้วยความพอเพียง”

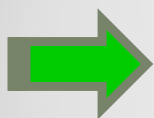
คุณลักษณะของเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะสำคัญ ๒ ประการ

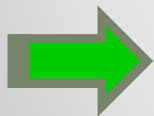

๑. ลักษณะของผู้ปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

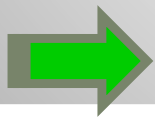
๑.๑ ความรู้

ความรู้

รอบคอบ

ระมัดระวัง

ความรู้รอบรู้ คือ ความรู้ในสิ่งที่จะต้องทำอย่างถ่องแท้รอบด้าน นำความรู้ตามหลักวิชามาใช้ในการวางแผนและดำเนินงานทุกขั้นตอน ความรู้รอบรู้ในข้อเท็จจริงในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องต่างๆ เป็นความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

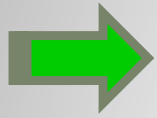

ความรอบคอบ เป็นการนำความรู้มา
พิจารณาเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน
เพื่อพิจารณาเชื่อมโยงกันด้วยความรอบคอบ
ไม่หุนหันพลันแล่น

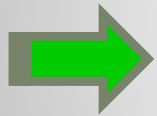
ความระมัดระวัง เป็นการใช้ความรู้ให้
เหมาะสมกับสถานการณ์ด้วยความระมัดระวัง
ในการปฏิบัติ และพร้อมรับค่าการเปลี่ยนแปลง
ในด้านต่างๆ

๑.๒ เป็นคนดีมีคุณธรรม คือการเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นคนดีมีจิตสำนึก และตระหนัก ในคุณธรรม โดยมีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่โลภ ไม่คดโกง มีความอดทนและมีความเพียร การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต มีความเมตตาช่วยเหลือ เกื้อกูล และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปัน มีความกตัญญูกตเวที ต่อแผ่นดิน บิดา มารดา และผู้มีพระคุณ ตลอดจนไม่หลงตนเอง รู้จักถ่อมตน มุ่งมั่นทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ในขอบเขตของศีลธรรม

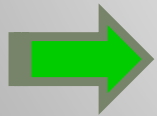
๒. คุณลักษณะของความพอเพียง

ความพอประมาณ

ความมีเหตุผล

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี

ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่มากเกินไปหรือน้อยเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ ความเรียบง่าย คือ มีสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตอย่างพอเพียง มีความสะดวกสบายพอสมควร แต่ไม่ถึงขั้นฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น

ความมีเหตุผล หมายถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์และคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบ ใช้สติปัญญาในการทำงาน การทำอะไรควรใช้ข้อมูลความรู้ทางวิชาการ ทำงานอย่างมีแบบแผน ทำเป็นขั้นตอนจากน้อยไปหามาก คิดได้คิดเป็น ฉะนั้นความมีเหตุผลจะหมายถึง การเรียนรู้ด้วย

การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึงการเตรียมตัวพร้อมรับผลกระทบการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้และไกล เช่น ด้านร่างกาย ควรพักผ่อนให้เพียงพอ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ออกกำลังกายสม่ำเสมอ เพื่อความแข็งแรงไม่เจ็บป่วย ด้านสติปัญญาพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ ใฝ่รู้ตลอดชีวิต ด้านสังคม ต้องมีเพื่อน มีคนรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สำหรับองค์กรต่างๆ ควรเลือกเฟ้นคนดีคนเก่งเข้าทำงาน ด้านเศรษฐกิจ ต้องมีงานทำ มีรายได้ มีเงินเก็บออมไว้ใช้ยามฉุกเฉิน หรือออมไว้เพื่อลงทุนเพิ่มเติม มีการจัดทำบัญชีค่าใช้จ่าย

การเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท

ความหมาย

การเรียนรู้ = การศึกษาเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เพื่อให้ทราบ

ตามรอย = การเลียนแบบ หรือเอาอย่าง ไม่ขัด ไม่ฝ่าฝืน

พระยุคลบาท = แท้ทั้งคู่ของพระเจ้าอยู่หัว (พ่อหลวง) ในหลวง

ตามรอยพระยุคลบาท = การประพฤติ ปฏิบัติตามแบบอย่างของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2.2 ความอดทน มุ่งมั่น ยึดธรรมะ และความถูกต้อง

ทุกชีวิต.... ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ
ถูกกดดัน เกลียดชัง อิจฉา ทำลาย
ต้องอดทน พระเจ้าอยู่หัวพระราชนาน
ปรีญาบัตร

ตั้งแต่ปี 2493 เป็นต้นมา รวมน้ำหนัก
ทั้งสิ้น 220 ตัน ทรงงานหนักประทับอยู่
ในป่าในดง มืดค่ำ แผลงบินเข้าหน้าเข้า
ตา ก็อดทนมุ่งมั่น

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ยึดทางสายกลาง เป็นแนวทางดำเนินชีวิตไม่ทำอะไรสุดโต่ง ไม่มากไม่น้อย เกินไป ทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป
๒. ไม่ยึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ไม่หลงตามกระแสนิยม พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ
๓. ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง พอมีพอกิน ไม่โลภ
๔. ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ ใช้ของเกินฐานะ มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า
๕. ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ต่อ)

๖. สร้างภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง มีสุขภาพดี ครอบครัวอบอุ่น
มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย
๗. ไม่ทำอะไรเสี่ยงเกินไป หรือลงทุนเชิงการพนันที่ตั้งอยู่บนความเสี่ยง
๘. ใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง
๙. ขยัน อดทน มีความเพียร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ละเลิกแก่งแย่งผลประโยชน์
รู้จักกตัญญู
๑๐. ยึดหลัก รู้รัก สามัคคี ไม่เบียดเบียน รู้จักการให้และแบ่งปัน

เศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกร

แนวคิดระบบเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเกษตรกรตามแนวพระราชดำริ
ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ ทฤษฎีใหม่ ๓ ชั้น คือ

- ขั้นที่หนึ่ง** มีความพอเพียงเลี้ยงตนเองได้บนพื้นฐานของความประหยัด ขจัดการใช้จ่าย
- ขั้นที่สอง** รวมพลังกันในรูปกลุ่ม เพื่อทำการผลิต การตลาด การจัดการ รวมทั้งด้าน
สวัสดิการ การศึกษา การพัฒนาสังคม
- ขั้นที่สาม** สร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพและขยายกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย
โดยประสานความร่วมมือกับภาครัฐกิจ ภาคองค์กรพัฒนาเอกชน
และภาคราชการในด้านเงินลงทุน การตลาด การผลิต การจัดการ
และข่าวสารข้อมูล

เศรษฐกิจพอเพียง สำหรับผู้อยู่นอกภาคการเกษตร

สำหรับคนอยู่นอกภาคการเกษตรนั้นเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตได้ เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา เป็นแนวปฏิบัติ ตนไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรมหรืออาชีพใด ก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทยอยู่แต่พอดี อย่าฟุ่มเฟือย อย่างไม่รู้ประโยชน์ อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต

แนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการแก้ไขวิกฤติทางเศรษฐกิจ และปัญหาทางสังคมไทย

ประการแรก เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการที่ว่า **ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน** โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรกเมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้วจึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า ผลผลิตส่วนเกินที่ออกสู่ตลาดก็จะเป็นกำไรของเกษตรกร

ประการที่สอง เศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ทั้งนี้กลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้านจะทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ให้หลากหลายครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน หัตถกรรม การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขาย และการท่องเที่ยวระดับชุมชน ฯลฯ

ประการที่สาม เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทร และความสามัคคี ของสมาชิกในชุมชน ในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จประโยชน์ที่เกิดขึ้นจึงไม่ได้หมายถึงรายได้แต่เพียงมิติเดียว หากแต่ยังรวมถึงประโยชน์ด้านอื่นๆ ด้วย ได้แก่ การสร้างความมั่นคงให้กับสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน ความสามารถในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนบนพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทยให้คงอยู่ต่อไป

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

๑. ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายในทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีพอย่างจริงจัง
๒. ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีพก็ตาม
๓. ละเลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขายประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรงเช่นอดีต
๔. ไม่หยุดนิ่งที่จะหาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวายใฝ่หาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนจนถึงขั้นพอเพียงเป็นเป้าหมายสำคัญ
๕. ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ลดละสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป ทั้งนี้ด้วยสังคมไทยที่ล่มสลายลง เพราะยังมีบุคคลจำนวนมิใช่น้อยที่ดำเนินการโดยปราศจากความละอาย

“เศรษฐกิจพอเพียง”จึงไม่ใช่แนวคิดลอยๆ ตามกระแสสังคมเท่านั้น
หากแต่สามารถนำมาปรับใช้ และแปลงแนวคิดไปสู่การปฏิบัติได้เป็นรูปธรรม
ซึ่งปัจจุบันปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง
จากทั้งประชาชนชาวไทย และชาวต่างประเทศ